

Vyjádření školitele k doktorské disertační práci Ondřeje Koutka
„Prokop Drtina (1900-1980). Život českého demokrata“.
UK, FF, Ústav českých dějin 2009, 545 s.rkp.

Disertant Ondřej Koutek se připravoval k napsání politické biografie Prokopa Drtiny systematicky, dlouhodobě a s nevšedním zaujetím. První část životních osudů Prokopa Drtiny (do roku 1945) zachytil ve své úspěšné diplomové práci, z níž pak po tématickém rozšíření připravil k publikaci obsáhlou studii „Říkali mu Pavel Svátý. Osudy úředníka, politika a politického vězně Prokopa Drtiny“, publikovanou ve Sborníku Archivu bezpečnostních složek v roce 2007. Připomenutí si ovšem zasluhují i další publikační aktivity disertanta a jeho úspěšná vystoupení na řadě vědeckých konferencí.

Atestační povinnosti v rámci doktorského studia plnil Ondřej Koutek po obsahové stránce bez jakýchkoliv obtíží, ale jako mnozí další doktorandi v kombinovaném studiu musel hledat optimální cestu ke sloučení pracovních a studijních povinností, což se mu nakonec úspěšně podařilo.

Atestační povinnosti v rámci doktorského studia plnil Ondřej Koutek po obsahové stránce bez jakýchkoliv obtíží, ale jako mnozí další doktorandi v kombinovaném studiu musel hledat optimální cestu ke sloučení pracovních a studijních povinností, což se mu nakonec úspěšně podařilo.

Doktorská disertace je uvedena příkladným rozbořem heuristické základny práce. Její autor také přesvědčivě obhájil její vnitřní členění celkem do čtrnácti kapitol. První dvě kapitoly líčí mládí a studentská léta Prokopa Drtiny, kterého ke slibné kariéře předurčovalo nejen nadání, ale i rodinné prostředí, v němž vyrůstal. Širší využití nabízí rozbor politických aktivit P. Drtiny v Demokratickém středě a zejména jeho podíl na vypracování programového manifestu „Do boje za demokracii řádu a činu“. Podobně je tomu i u pasáží, které líčí angažmá Drtiny v prezidentské kanceláři a jeho očima pak sleduje i události kritického roku 1938 a zejména mnichovských dnů.

Pátá kapitola přináší důležitý pohled na formování zárodků domácího a zahraničního odboru ještě v období druhé republiky. Vznik Politického ústředí je do značné míry i osobní Drtinovou zásluhou. O. Koutek prokazuje, že zárodky odboje nepochybně už v tomto období vznikaly.

Další tři kapitoly jsou věnovány exilovému období, v němž se Drtina stává Benešovým politickým referentem, místopředsedou Správní rady a především také osobností, která řídila a ovlivňovala české vysílání BBC z Londýna. Ondřej Koutek analyzoval rozhlasová vystoupení "Pavla Svátého" a nabízí zajímavý pohled na akci bojkotu protektorátního tisku v září 1941, na burčující české vysílání v době Heydrichiády a také na jeho radikální pojetí řešení německé otázky, v němž byl nepochybně silně ovlivněn stanoviskem domácí odboje, z něhož vzešel a kterými se v exilu cítil vázán. Za pozornost také stojí Drtinovo vysvětlení, proč národní socialisté souhlasili s přijetím Košického vládního programu.

Vrchol Drtinovy politické kariéry přišel ve třetí republice. Disertant shrnuje známá i neznámá fakta a širší odbornou veřejnost nejvíce zaujmou pasáže, v nichž se analyzuje Drtinův podíl na organizaci a problematických krocích retribuční justice. I dalším důležitým otázkám politického a právního vývoje třetí republiky je věnována soustředěná a dostatečná pozornost, zvláště zaujmou pasáže o krčmaňské a mostecké aféře. Otevřenou otázkou zůstává, proč se plně nedařily aktivity směřující k soustředění všech demokratických sil v předúnorovém období.

Dvanáctá kapitola den po dni rekapituluje události od 20. února do 25. února 1948 a měl by se k ní vrátit každý historik, který bude chtít pochopit postoje myšlení demokratických politiků, kteří se vydali cestou demise a snahy čelit usurpaci moci KSČ.

Poslední dvě kapitoly jsou věnovány třetí etapě Drtinova života. Začala neúspěšným pokusem o sebevraždu. O. Koutek pak líčí i okolnosti jeho zatčení a vyšetřování Státní bezpečností, přibližuje zmanipulovaný politický proces a následné věznění, které ukončila amnestie v roce 1960. Závěrečná čtrnáctá kapitola přináší fakta o nejméně známé kapitole Drtinova života. Drtina se pokusil o právní rehabilitaci, podpořil a podepsal Chartu 77 a zejména napsal obsáhlé memoáry, jejichž "příběh" patří k tomu nejpřínosnějším, co Koutkova biografie P. Drtiny nabízí.

Ondřej Koutek svou biografii Prokopa Drtiny nesporně obohatil současnou českou historiografií. Úroveň jeho doktorské disertace má nesporně nadstandardní parametry a plně doporučuji, aby se pro svou poznávací hodnotu vyspělou formální kulturou stala podkladem pro udělení hodnosti Ph.D. Širší odborná veřejnost jistě ocení, že práce O. Koutka bude brzy publikována.

V Praze, 30. května 2009

prof. PhDr. Jan Kuklík, CSc.